

MUSEUMSAVISEN

Nr. 51
Januar 2011
31. årgang

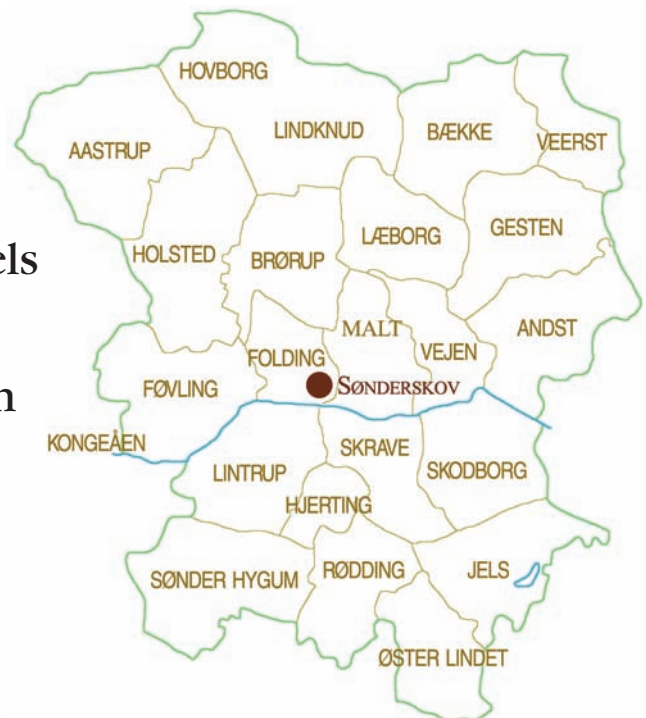
MUSEUMSFORENINGEN SØNDERSKOV

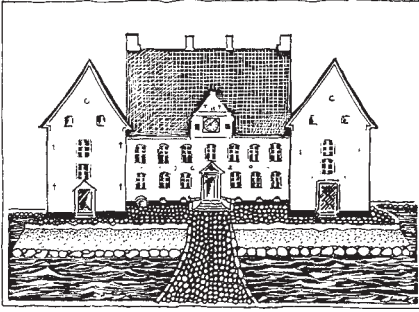
Kustodeudflugten

Fra istidsjægere til
middelalderbønder ved Jels
Nedersø

En plyndret grav fra Vejen
Vestermark

Vejen Lokalhistoriske
Forening

Museet på Sønderskov

Sønderskovgårdvej 2, 6650 Brørup

Tlf. 75 38 38 66 - Fax 75 38 38 65

E-mail: post@sonderskov.dk

www.sonderskov.dk

Museets åbningstider:

Tirsdag-søndag kl. 11-16.

Mandag lukket.

Kontoret er åbent hverdage 9.00-16.00.

Efter forudgående aftale med museets kontor er der også adgang for skoleklasser udenfor normal åbningstid.

Der er endvidere mulighed for at aftale gruppebesøg med introduktion og/eller omvisning også udenfor normal åbningstid.

Museets faste medarbejdere:

Konstitueret leder og bogholder: Ellen-Marie Viuff

Museumsinspektør: Peter Munch Jensen

Museumsinspektør: Linda Klitmøller

Museumsvært: Hanne Petersen

Museumsassistent: Joan Lindberg

Rengøringsassistent: Lis Johansen

Teknisk servicemedarbejder: Bent Jensen

Arkæolog: Scott Robert Dollar

Arkæolog: Anita Terp

Arkæolog: Martin Egelund Poulsen

Arkæolog: Lars Grundtvad

Arkæolog: Britt Majken Petersen

Holsted - Brørup - Vejen Egnens Museumsforening blev stiftet den 6. februar 1979 med det formål at oprette og drive et kulturhistorisk egnsmuseum. Med virkning fra 2007 er museumsforeningens navn i kraft af kommunalreformen ændret til "Museumsforeningen Sønderskov". Museet og Museumsforeningen har samme bestyrelse.

Formand: Inger Bråsch Gram, Villumsvej 4, 6683 Føvling, tlf. 75 39 82 59

Medlemmer af forretningsudvalg: Andreas Bruun, Lindknud og Agner Frandsen, Ribe

Øvrige medlemmer: Viggo Momsen, Brørup, Ann Møller Gram, Rødding, Kirsten Lorenzen, Vejen, Klaus Hansen, Holsted; udpeget af Vejen Kommune: Bodil Baagø, Maltbæk og Margith Clausen, Sdr. Hygum.

Kontingent 2009: 125,- kr. for enkeltmedlemmer og 175,- kr. for par.

Kontingentet omfatter partoutkort for årets besøg, ligesom foreningens medlemmer modtager Museumsavisen og meddelelser om aktiviteter.

Redigering: Peter Munch Jensen
Layout: Peter Munch Jensen

Kustodeudflugten i 2010 gik bl.a. til Museumsgården Oldemorstofte.

Kustodeudflugten

Udflugten for kustoder, hovbønder, smede og andet godtfolk gik i 2010 til det sønderjyske.

De 25 deltagere kørte først til Gram, hvor Sønderjyllands statsanerkendte specialmuseum for Naturhistorie & Palæontologi, Gram Lergrav, blev studeret. (palæontologi er videnskaben om fortidens dyre- og planteverden).

Her fik vi en grundig forklaring på baggrunden for den store naturhistoriske interesse for Gram Lergrav. Museumsformidler Martin Abrahamsson fortalte levende om, hvordan lergraven og alle fundene deri beskriver jordens historie gennem 10 millioner år. Fundene af

store hvalskeletter i leret viser, at der i fortiden var hav, svarende til nutidens Nordsø, hvor Gram nu ligger.

Efter den grundige gennemgang trak

Gram Lergrav, mens der endnu blev gravet teglværksler.

turdeltagerne i gummistøvler og gik på opdagelse i den mudrede lergrav. Der blev ikke gjort de store fund, men Martin Abrahamsson kunne dog vise mange små fossiler af snegle og lignende i leret.

Vi fik også historien om Gram Gods. Gram er kendt siden 1300-tallet. Som tak for sin indsats under svenskekrigene fik feltherre Hans Schack grevskabet Schackenborg. Men der var for ringe muligheder for jagt i det skovfattige område omkring Tønder. I 1671 erhvervedes det skovrige Gram, og Gram Gods indgik i grevskabet Schackenborg. I 1671 be-

Vagn Smed og Niels Holger Hansen graver og finder fossiler.

gyndte man at fremstille tegl i Gram, og produktionen fortsatte til 1988, hvor teglværket blev nedlagt. Den store produktion var i årene efter 1899, hvor jernbanen Haderslev - Gram - Rødding blev anlagt som en del af "Die Kleinbahn des Kreises Hadersleben". Banen fik også station ved teglværket. Med banen fik man langt bedre mulighed for afsætning af de tunge mursten. Banen blev allerede nedlagt 1938.

I 1848 fandt man de første hvalskeletter, siden er der i alt fundet 14 skeletter. Der blev i 1976 oprettet et hvalmuseum på Gram Slot. Lokalerne blev dog for små der, og i 2005 blev det nuværende museum oprettet.

Efter frokosten i museumsbygningen gik turen videre sydpå til Bov.

Emnet for eftermiddagens besøg var Museum Sønderjylland, Oldemorstoft, Bovvej 2, Padborg..

Børge Rasmussen, en af museets frivillige, berettede om museet og dets baggrund. Museet er indrettet i den gamle gård Oldemorstoft, som i flere århundreder var herredsfogedgård for Vis Herred (beliggende på begge sider af den nuværende grænse). Foruden den gamle gård er der nu tilføjet tre pyramideformede haller, som rummer museet. Den gamle gård blev købt af kommunen og anvendt til mange forskellige formål. Men i 1980'erne blev gården indrettet som museum og er nu en del af Museum Sønderjylland. De første samlinger af landbrugsmaskiner og redskaber blev samlet af landbrugs-konsulent N.A. Drewsen, som boede på det nedlagte mejeri i Hokkerup. Samlingerne blev efterhånden så omfattende, at der ikke længere var plads på Hokkerup Mejeri, og samlingerne overførtes til Oldemorstoft, hvor de nu

Foruden gården Oldemorstoft rummer museet tre pyramideformede haller.

udgør en stor del af museets samlinger.

I gårdens stuehus er der for tiden en udstilling af dukkemager Inge Harcks fine og særdeles livagtige dukker. Inge Harck støber eller modellerer selv alle sine dukker og håndsyrr deres tøj.

Hjemkørsel, uheldigvis ad motorvejen.

Besøget på Oldemorstoft sluttede med det sønderjyske kaffebord i en af pyramidehallerne.

Hjemturen huskes især for, at motorvejskørsel ikke altid er hurtig! Men hjem kom vi uden den helt store forsinkelse efter den hyggelige og indholdsrige kustodeudflugt.

Vi siger Sønderskov tak for arrangementet.

Holger Busch Nielsen

14.000 år gamle flintredskaber dukkede frem i Nedersøparken ved Jels. Her ses tre eksempler på krumbor eller "zinken", som er en karakteristisk genstandstype for vores ældst kendte kulturperiode i Norden. Der er tale om rensdyrjægerens svar på vores multifunktionelle schweizerkniv.

Fra istidsjægere til middelalderbønder ved Jels Nedersø

I 2009 skulle Vejen Kommune udstykke boliggrunde nær Orion Planetarium i den østlige udkant af Jels By. Museet på Sønderskov rykkede derud for at kontrollere, om byggeriet ville ødelægge eventuelle fortidslevn. Arbejdet foregik på traditionel vis med maskinel afrømning af det øvre pløjejordlag, så de mørkfarvede spor efter fortidens nedgravninger kunne erkendes i den lyse undergrund. Her fremkom der spredte

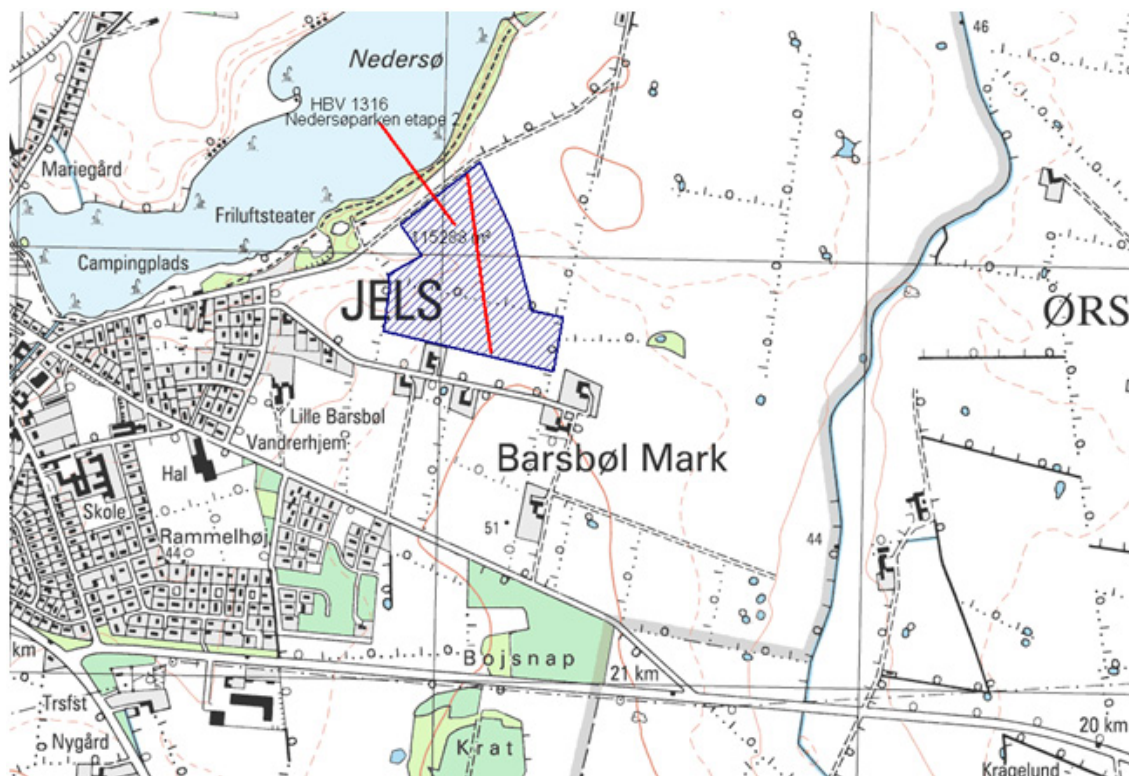
aktivitetsspor fra bronze- og jernalderen, og resterne af et gårdanlæg fra middelalderen dukkede op. Efter et par uger i udgravningsfeltet kom levn fra jægerstenalderen til syne i en af de muldjordsbunker, som gravemaskinen efterlod i forbindelse med fladeafdækningen. Der var tale om flintredskaber fra senistiden, som med deres sjældenhed og høje alder nødvendiggjorde en omlægning af udgravningsstrategien. Således måtte

den fundrige pløjejordsbunke soldes, så flere karakteristiske redskaber kunne fremdrages. I denne anledning blev en delvist ombygget kartoffelsortermaskine med transportbånd stillet ud i felten. Her blev jorden frasiert og bortskyllet, så oldsagerne kunne renavaskes, udsorteres og registreres. Næsten 1.000 flintobjekter dukkede frem under dette soldningsarbejde. Heraf kunne 42 intakte og fragmenterede redskaber udskilles, hvorimod resten var affald fra flinthåndværksarbejde. Nu blev det klart, at vi havde fat i genstande fra Hamburgkulturen, som er den ældst kendte kulturfase i Norden, og som tidsmæssigt strækker sig fra ca. 12.500 til 11.800 f.Kr. Den repræsenterer et nomadisk jægerfolk, der jagede rener i det tundraslette-

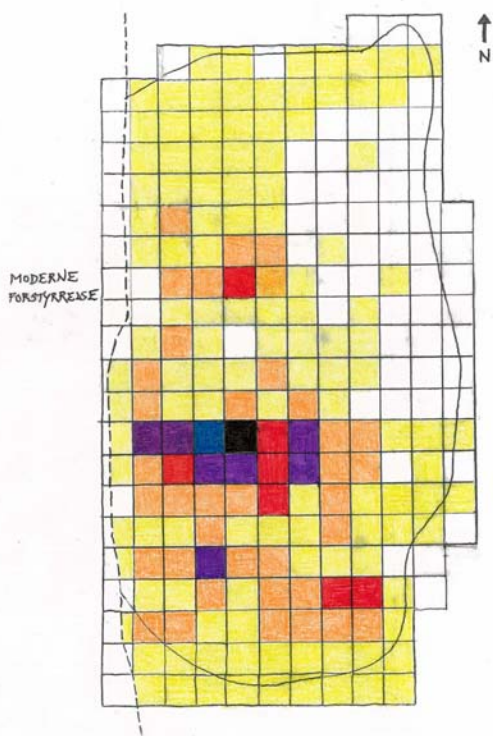
landskab, de mægtige isgletchere havde efterladt et par årtusinder tidligere.

Renen var en meget vigtig ressource og blev heftigt forfulgt på dens sæsonmæssige flokvandringer. Der kendes på landsbasis blot en håndfuld bopladser fra denne periode, så det var vigtigt at undersøge det område nærmere, hvorfra den fundrige pløjejord var afrommet.

Et areal på 240 m² blev lagt ud i kvadratmeterfelter, og disse blev igen opdelt i fire. Med hvert felt gik vi 10 cm ned ad gangen og stoppede først dybdemæssigt, når fundtilvæksten ophørte. Metoden overskueliggør genstandenes fordeling på pladsen og giver et tydeligt billede af eventuelle koncentrationer, der kan tolkes som resterne efter bopladser eller ophold. Konstruktions-

Kort over den østlige del af Jels med Nedersøparken angivet med blå skravering. Stenalderbopladsen befinder sig i den sydvestlige del af området.

Tegning af det udvalgte undergrundsfelt på 240 m². Den sorte streg angiver sandtungenes udbredelse, og den moderne forstyrrelse i vest er angivet med stiplede linie. Farverne udtrykker antallet af flintgenstande, hvor både redskaber og flintbugningsaffald er medregnet. Hvid: Ingen fund. Gul: 1-10 fund. Orange: 11-20 fund. Rød: 21-30 fund. Lilla: 31-50 fund. Blå: 50-70 fund. Sort: over 70 fund (Det sortfarvede felt rummede ikke mindre end 218 fund!).

spor i undergrunden vil normalt være helt udvaskede og dermed usynlige, når det drejer sig om nedgravninger med femcifrede alderstal. Desuden har senistidens tundralandskab og jægerens mobilitet rationelt set næppe givet behov for omfattende nedgravningsaktiviteter. Boligerne bestod formodentlig af skindtelte eller andre lette

og transportable konstruktionstyper. Organisk materiale bevares nærmest aldrig i sandjorder, som netop var den foretrukne jordbundstype til bosættelse i jægerstenalderen. Med andre ord udgør flintmaterialet ofte de eneste materielle levn på bopladserne fra dette tidsrum.

Kvadratmeterfelsesarealet omfatter en mindre tunge af smeltevandssand, der er omgivet af stiv moræneler. Den ligger på let skrånende terræn nær et åløb, som i dag er udtørret. I vestsiden forstyrres sandtungen af en moderne kabelgrøft og et regnvandsbasin, hvilket gør dens fulde udstrækning ukendt. Undergrunden rummede dobbelt så mange flintobjekter i forhold til pløjejorden. Ud af de omtrent 2.000 genstande kunne 135 hele og fragmenterede redskaber udskilles.

Flintmaterialet blev oprindelig efterladt direkte på undergrunden, da muldlaget først blev dannet langt senere. Det blev efterhånden indlejret, nedtrampet eller nedtransporteret af plante- og dyreaktiviteter. I nyere tid er omtrent en tredjedel af genstandene blevet opløjet, som det fremgår ovenfor. En markant flintkoncentration fandtes i sandtungenes sydlige halvdel. Det sortfarvede kvadratmeterfelt på skitsetegningen rummede over 200 genstande og dermed mere end 10 % af pladsens samlede flintmængde. Fundene lå så tæt, at der her må være tale om én og samme begivenhed. En tilbagevenden til præcis samme begrænsede sted virker umiddelbart urealistisk. Det er således fristende at tolke koncentrationen som spor efter ét ophold. Men hele flintmaterialet på pladsen er snarere resultat af gentagne ophold. I Nedersøparken er der ikke registreret andre sandpletter, og undergrunden består gennemgående af stiv

Flækkeknive fra sandtungen i Nedersøparken.

moræneler, som har leveret meget lidt stenalderflint. Sandpletten har sandsynligvis været attraktiv som opholdssted gennem længere tid. Der er dog ikke fundet flint, der med sikkerhed er yngre end Hamburg-kulturen på sandtungen. Men hovedparten af redskaberne består af flækkeknive og flækkeskrabere, som ikke giver nogen entydig datering til en bestemt fase i senistiden. Kan de mørkefarvede felter på tegningen tolkes som spor efter et teltophold? Eller var flinthugning snarere en udendørsaktivitet? Var der tale om få dages ophold, eller drejede det sig blot om få timer? Dette er vanskeligt at afgøre, når vi kun har "flintpletter" uden konstruktionsspor til rådighed.

I begyndelsen af 1980'erne blev de første bopladser fra Hamburg-kulturen i Danmark udgravet ved Jels Oversø. Der var tale om flintkoncentrationer på et sandet areal, som lå ud til søens indsnævring. Jelssøerne har udgjort et naturligt opholdssted for rensdyrflokkene på deres vandringer op gennem den jyske højderyg, og dette sted dannede nærmest en tvangspassage på ruten. Her blev deres fart sænket betydeligt, hvilket gjorde det nemt at

Stikler og skrabere fra sandtungen i Nedersøparken.

nedlægge et større antal byttedyr. Der blev fundet omkring 150 flintpilespidser på denne lokalitet, hvorimod sandarealet i Nedersøparken kun rummede tre projektilfragmenter.

Sidstnævnte ligger meget mere tilbagetrukket fra søbredden. Fundmaterialet og beliggenheden fortæller således om indbyrdes funktionsforskelle mellem de to lokaliteter, der begge skal dateres til en sen del af Hamburg-kulturen. Den store dominans af skærende og skrabende redskaber på pladsen i Nedersøparken antyder, at de primære ak-

De eneste projektilfund fra sandtungen i Nedersøparken. Der er tale om skaftenderne af en pilespidstype, der er karakteristisk for sen Hamburg-kultur.

tiviteter var slagtning og efterforarbejdning af dyrenes skind, sener, knogler og takke. Nogle af flækkeredskaberne blev ligeledes fremstillet på stedet.

De næstældste fund i Nedersøparken er to tværpile, som blev opsamlet i pløjejorden 100 m nord for sandtungen. De dateres til jægerstenalderens slutperiode, som benævnes Ertebølletid (5400-3900 f.Kr.). De næste livstegn i Nedersøparken ligger ved overgangen mellem bondestenalderen og bronzealderen (ca. 2000-1500 f.Kr.), hvor en halv flintsegl dukkede op. Den havde en karakteristisk glinsende overflade, der typisk dannes i forbindelse med afskæring af strå. Dette er således Nedersøparkens tidligste spor efter agerbrugere. Høstredskabet blev fundet i en affaldsgrube med store mængder af keramik fra yngre bronzealder (1100-500 f.Kr.) og var dermed allerede en antikvitæt på nedlæggelsestidspunktet.

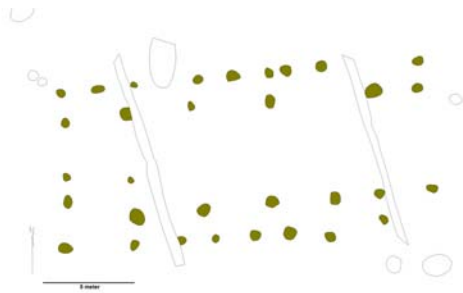
Der blev fundet en del spredtliggende nedgravninger fra yngre bronzealder og ældre jernalder (1100 f.Kr.-200 e.Kr.).

Halvdelen af en fladebugget flintsegl fra overgangen mellem dolktid og ældre bronzealder (2000-1500 f.Kr.) Bemærk den glinsende overflade, der vidner om dens anvendelse som høstredskab.

Hovedparten af disse anlæg bestod af kogestensgruber, som repræsenterede datidens jordovne. En del affaldsgruber var ligeledes til stede, hvor nogle af hullerne oprindeligt var gravet for at hente råler til keramikfremstilling, lerklining til husvægge etc. Ingen konstruktionsspor fra dette tidsrum kunne udskilles i Nedersøparken. Der er således tale om perifere aktivitetsspor, hvis bebyggelse skal findes umiddelbart mod nord eller vest for undersøgelsesområdet.

De næste spor efter menneskelig tilstedeværelse i området er fra middelalderen, hvor resterne efter et gårdsanlæg blev afdækket. Der er tale om stolpehullerne til et øst-vest orienteret treskibet langhus, som havde en længde på 20 m og en bredde på 9 m - og dermed et gulvareal på 180 m². I et af stolpehullerne var et helt lerkar nedsat med bunden opad. Det handler om en såkaldt kuglepote af gråvare, som hører hjemme i anden halvdel af 1200-tallet og 1300-årene. Skår fra lignende kar dukkede op i flere andre stolpehuller og gruber, som befandt sig umiddelbart vest for langhustomten. Her er tale om spor efter andre bygninger, men desværre var de ødelagt af moderne forstyrrelser ved den vestlige feltgrænse, og dermed er deres udseende og karakter uklar. Den velbevarede hustomt kan være en staldbygning, da bolighusene i middelalderen sjældent er forsynet med to indre tagstolperækker. Der er således tale om resterne af en landbebyggelse, som har været nogenlunde samtidig med Jels Voldsted, som ligger ved vestbredden af Jels Midtsø. Den 100 x 160 m store borgbanke nævnes muligvis i Kong Valdemars Jordebog fra 1231. Den omtales "Jarlsæ" ("Jarls' sø"), hvilket historikere ofte har forbundet med det tidligmid-

Det højmiddelalderlige langhus. Hustomten var den eneste bevarede konstruktion i Nedersøparken.

delalderlige sønderjyske jarledømme. Myter lader endda borgen gå tilbage til vikingetiden. Det er dog usikkert, om det virkelig er Jels Voldsted, som kongen omtaler. De arkæologiske undersøgelser på stedet har ikke fremdraget materiale, der er ældre end 1300-tallet. Der vides meget lidt om Jels bys tidlige historie. Forgængerer til den nuværende kirke fra 1854 var en romansk kvaderstenskirke, som ud fra arkitekturen må placeres i anden halvdel af 1100-tallet. Hvilken rolle det nyfundne gårdanlæg har spillet i forhold til Jels Voldsted og

Jels by er uvist, men fundet kan bidrage til udforskningen af byens og lokalområdets middelalderhistorie.

Fundet af den 14.000 år gamle boplads er en klar sensation på landsbasis. Udover Jelsøerne kendes der blot fem andre bopladser fra Hamburg-kulturen i Danmark, som fordeler sig i Sønderjylland, på Sjælland og Lolland. I Sydsverige er der indenfor de seneste årtier undersøgt en håndfuld pladser fra dette tidsrum. Rensdyrjægerkulturen er derudover kendt i Polen, Holland – og ikke mindst Tyskland, hvor den blev opdaget og defineret af arkæologen Alfred Rust i 1930'erne. Undersøgelsen i Nedersøparken har desuden understreget, hvor tilfældigt vi støder på bopladser fra ældre stenalder i forbindelse med maskinelle fladeafdækninger, som er den absolut mest dominerende udgravningsmetode herhjemme. Rekognoscering i pløjejorden er nødvendig, hvis bopladsantallet skal forøges. Dette gælder både før og under udgravningsprocessen – især når det handler om lokaliteter ved søer og vandløb!

Martin Egelund Poulsen

Kuglepotten fra langhuset i Nedersøparken. Kartypen blev hjemligt produceret i 1200- og 1300-tallet.

3D-rekonstruktion af, hvorledes landsbyen ville have set ud, hvis alle gårdsanlæggene eksisterede på samme tid. Af Niclas Webde.

En plyndret grav fra Vejen Vestermark

Fra oktober 2008 til slutningen af 2009 foretog arkæologer fra Museet på Sønderkov en stor udgravning i forbindelse med en industriudstyknings på Vejen Vestermark. Her fremkom en stor boplads dateret til den ældre romerske jernalder (ca. 50 f. Kr. - 175 e. Kr.). Der fremkom 128 huskonstruktioner af forskellige typer, som næsten alle indgår i 16 enkelt- eller flerfasede gårdsanlæg. 9 gårdsanlæg ligger ved siden af hinanden i en øst-vest-orienteret rækkelandsby (se fig. 1). Men på trods af den store bebyggelse har vi ikke fundet den gravplads, som hørte til de folk, som boede i landsbyen. Men én grav blev dog fundet!

Graven er placeret nordøst for landsbyen, og den har en øst-vest orientering med en længde på 4,5 meter og en bredde på over 1 meter. Der er tale om en såkaldt jordfæstegrav, hvor den døde er blevet gravlagt ubrændt. Denne begravelsestype er - sammen med brandgrave - meget almindelig i tiden lige efter Kristi fødsel.

Desværre blev graven ikke erkendt

ved muldafrømningen pga. dens meget lyse aftegninger kombineret med et tørt, solrigt og blæsende vejr. Først i forbindelse med undersøgelsen af en mørk nedgravning indeholdende potteskår, placeret oven på graven, blev vi opmærksomme på, at der var tale om en grav. På daværende tidspunkt havde vi desværre fjernet den sydligste del af graven for at klarlægge den mørke nedgravningsudstrækning. I forbindelse hermed var der fremkommet fragmenter af et lerkar i det, vi senere opdagede var gravens sydøstlige hjørne.

For at sikre, at vi ikke havde overset andre grave, fjernede vi maskinelt 15-20 cm mere jord fra området omkring den fundne grav, men dette endte resultatløst. Den afgravede jord, som med sikkerhed tilhørte graven, blev soldet for eventuelle fund. I denne forbindelse fremkom en lille hank tilhørende en kop fra bunden af graven.

Den formodede nedgravning viste sig nu at være et "plyndringshul" placeret i gravens vestlige del, og i gravens profil

Fig. 2. Graven set fra øst. Den sydlige halvdel er gravet væk. Foto Scott Dollar.

kunne vi iagttage, hvorledes man havde gravet et hul ned igennem graven - sandsynligvis på jagt efter værdifulde genstande. I fylden fra plyndringshullet fremkom en grøn glasperle, som muligvis stammer fra graven. Måske er den en af de værdigenstande, som tyvene har fjernet fra graven, men tabt på deres vej?

Plyndringen resulterede i, at graven var meget forstyrret mod vest, mens den østlige del derimod var intakt, og her fandt vi lerkar stående på bunden af graven. De var alle meget ødelagte af jordtrykket, men de kunne sættes sammen til fem næsten hele lerkar af forskellige typer (fig. 5, 6). Det er meget

Fig. 4. Glasperlen som blev fundet i "plyndringshullet". Foto Britt Petersen.

typisk for perioden, at der er nedsat lerkar i gravene. Disse har sandsynligvis været fyldt med mad og drikke til den afdøde på den sidste rejse.

Plyndringen af graven er sandsynligvis ikke sket lang tid efter selve begravelsen, idet potteskår fundet i "plyndringshullet" er fra samme periode, som det fundet på bunden af graven. Den meget nøjagtige placering af "plyndringshullet", som tydeligvis respekterer gravens afgrænsning, sandsynliggør også, at graven er blevet plyndret kort efter begravelsen. Tyvene har nøjagtig vidst, hvor de skulle grave. Dette kan dog også forklares med, at graven har været markeret på overfladen måske i form af en samling hovedstore sten eller en lille høj. Tilstedeværelsen af en stensamling ovenpå graven forklarer også de mange sten i "plyndringshullet". Efter plyndringen er de blevet fyldt i hullet sammen med den omkringliggende jord.

Der er ikke spor efter den døde i graven, men under udgravningen kunne vi følge en fin mørkegråbrun stribe, som var spor efter selve kisten. Kisten har sandsynligvis været lavet af træplanker, og dette organiske materiale har efterladt sig spor i undergrunden.

Det kan ikke afgøres, om der er tale om en mands- eller en kvindegrav. Dette kan nogle gange udledes fra gravudstyret,

Fig. 5 og 6. Itutrykkede lerkar på bunden af graven in situ. Foto Scott Dollar.

men vi fandt, som før nævnt, kun lerkar i graven, og de er ikke kønsspecifikke, men findes både i mands- og kvindegrave.

Den afdødes status lader sig ligeledes ikke afgøre ud fra gravudstyret, og da vi ikke fandt andre grave i nærheden, kan vi heller ikke sammenholde deres

indhold, og deraf udlede noget om den afdødes status. Gravens størrelse synes dog at indikere, at den afdøde var en betydningsfuld person med en vis status i samfundet, og vi kan kun gisne om eventuelle pragtgravudstyr, der kan have været nedsat i graven, inden dens plyndring.

*Britt Majken Petersen og
Scott Robert Dollar*

Fig. 7. To af de itutrykkede lerkar sat sammen. Foto Scott Dollar.

Vejen Lokalhistoriske Forening

Mandag, d. 4. oktober 2010 fik Vejen By sin Lokalhistoriske Forening.

Den er åben for alle input fra medlemmer og alle andre historisk interesserede personer.

Vi vil gerne fortælle om huse og beboere.

Vi vil gerne berette om virksomheders opståen, deres udvikling og deres betydning for byen.

Vi vil gerne fortælle om slægter, der på forskellig vis har levet i byen og haft indflydelse på byens udvikling.

Vi vil gerne fortælle om foreninger og lignende, der har givet kultur- og fritidslivet indhold for byens borgere.

Vi vil gerne fortælle om Vejen Kommunes udvikling og foranderlighed gennem tiderne.

Dertil kommer alt det løse, som dukker op, og som også har sin berettigelse.

Vi har dannet en forening, som bruger internettet som arbejdsredskab og som digitalt arkiv, mens vi overlader til Vejen Lokalhistoriske Arkiv at opbevare det fysiske materiale, som vi kommer i besiddelse af.

Foreningen vil hente mange oplysninger fra nulevende personer, som selv har oplevet noget eller har fået noget fortalt.

Vi vil selvfølgelig også benytte det stof, som i forvejen befinder sig på Lokalhistorisk Arkiv, og som vi finder relevant; men igen vil arbejdet blive lettere og bedre, når flere er involveret. Derfor vil vi opfordre interesserede til at melde sig og yde det, som er relevant for dem.

Som tidligere nævnt vil alt med en vis tilknytning til Vejen være interessant til forevigelse uanset tidsperiode for det refererede. I mange tilfælde vil begivenhederne måske passe ind i et tidsforløb, der strækker sig over mange år. Måske passer begivenhederne ind i en faglig eller foreningsmæssig sammenhæng.

Vort håb er, at vi får lavet en hjemmeside (www.vejenby.dk) der er let tilgængelig og brugervenlig, så man bliver fristet til at søge oplysninger her.

Samtidig er vi meget bevidste om, at vi har behov for hjælp fra borgere, som ligger inde med viden og/eller materialer, som vi kan formidle videre.

Hjemmesiden er lavet, så man umiddelbart kan sende en mail til foreningen med nye eller korrigerende oplysninger til det, der i forvejen er skrevet.

Siden indeholder også billeder (eks. skolebilleder og konfirmandbilleder) med personer, som vi søger navne på. Vi har nummereret personerne, og man kan hurtigt lave en returslip med svar på spørgsmål om personerne.

*På gensyn
Leif Meineche
Formand for Vejen
Lokalhistoriske forening
Junovej 8
6600 Vejen
tlf. 75 36 13 19*

De lokalhistoriske arkiver

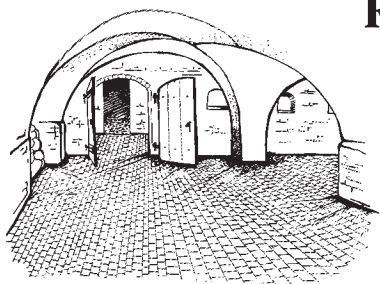
Vi har på dette sted tidligere annonceret åbningstiderne for de lokalhistoriske arkiver i Holsted, Brørup og Vejen Kommuner. Da museets geografiske ansvarsområde nu er udvidet med den gamle Rødding Kommune, er der nu ikke længere plads til alle de lokalhistoriske arkiver i museets område. Vi har derfor valgt kun at annoncere åbningstiderne for de arkiver, der direkte hører under museet.

Vejen Lokalhistorisk Arkiv

Adresse: Østergade 2, 6600 Vejen
Telefon: 79 96 52 75
Email: lk@sonderskov.dk
Leder: Linda Klitmøller
Åbningstid: Tirsdag og onsdag 9-14
Torsdag 8-12

Lokalhistorisk Arkiv Holsted

Adresse: Vestergade 17, 6670 Holsted
Telefon: 75 39 20 10
Email: holsted-lokalarkiv@mail.dk
Leder: Klaus Hansen.
Åbningstid: Onsdag 14-18 eller efter aftale (ring på 75 39 23 28 eller 75 39 26 29).

Restaurant Herregårdskælderen *Museumscafé*

Adresse: Sønderskovgårdvej 2, 6650 Brørup
Telefon: 75 38 38 66
Email: preben@sonderskov.dk
Forpagter: Preben Madsen
Åbningstid: se www.sonderskov.dk